

Hvornår bliver et krav forældet – hvornår kan der ske suspension af forældelsesfristen?

af konsulent Erik Jappe

I DUKH har vi jævnligt sager, hvor en borger bliver tilkendt en ydelse med tilbagevirkende kraft. På grund af mangelfuld vejledning skal der ske realudligning, dvs. borgeren skal stilles, som om han på et tidligere tidspunkt havde fået bevilget ydelsen. Der kan så være problemer med, hvor lang tid tilbage borgeren har krav på at få efterbetalt sin ydelse - altså hvornår kravet er blevet forældet.

Den almindelige forældelsesfrist

Efter 1908-forældelsesloven gjaldt der en almindelig forældelsesfrist på 5 år. Med [forældelsesloven](#) fra 2007, der trådte i kraft 1. januar 2008, blev den almindelige forældelsesfrist ændret til 3 år.

Suspension af forældelsesfristen

Den almindelige forældelsesfrist betyder som udgangspunkt, at en borger kun kan få tilkendt en ydelse med tilbagevirkende kraft i 3 år. Men der er undtagelsessituationer, hvor forældelsesfristen suspenderes. En af disse handlinger om, at man skal være klar over, at der foreligger et krav. Både efter den gamle lov og den ny lov gælder det, at

"var fordringshaveren ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen ... først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil."

I den gamle lov anvendtes udtrykket "utilregnelig uvidenhed om sit krav" i stedet for "ubekendt med fordringen". Det betyder, at der er situationer, hvor borgerens uvidenhed omkring en mulig ydelse medfører, at forældelsesfristen suspenderes. Men det er langt fra tilfældet i alle situationer. Det er således almindelig antaget i den juridiske litteratur, at ukendskab til lovgivningen og retspraksis m.v. ikke medfører, at forældelsesfristen bortfalder. Ukendskab til de faktiske forhold suspenderer derimod forældelsesfristen.

Ukendskab til lovgivningen begrunder ikke suspension af forældelsesfristen

I [principafgørelse C-4-04](#) vurderer Ankestyrelsen, at forældelsesfristen ikke kunne suspenderes, og at kravet derfor var omfattet af den normale forældelsesfrist. Uddrag fra afgørelsen:

"En kvinde fik efterbetaling af tabt arbejdsfortjeneste fra ansøgningstidspunktet i 1995 og frem. Ankestyrelsen fandt, at kvindens krav på efterbetaling ... var omfattet af den 5-årige forældelsesfrist i forældelsesloven af 1908... Ankestyrelsen lagde vægt på, at der ikke var dokumentation for, at årsagen til, at kvinden ikke havde gjort sin ret gældende

tidligere, var, at hun ikke havde haft kendskab til de fornødne faktiske oplysninger til at rejse krav om yderligere dækning af tabt arbejdsfortjeneste. En manglende viden om lovgivningen kunne ikke begrunde suspension efter forældelsesloven."

Faktiske forhold m.v.

I [principafgørelse M-1-03](#) fandt Ankestyrelsen også som i afgørelsen omtalt ovenfor, at manglende viden om lovgivningen ikke kunne begrunde suspension. Ligeledes kunne det ikke dokumenteres, at kvinden ikke havde haft kendskab til de faktiske forhold. Fra afgørelsen:

"En kvinde fik efterbetalt boligydelse fra sin kommune for en periode på 5 år efter at hun i juni 2002 havde anmodet om efterbetaling.

Ankestyrelsen var enig med nævn og kommune i, at hun ikke havde ret til efterbetaling mere end 5 år tilbage fra hendes henvendelse til kommunen.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at boligydelse er en månedlig ydelse, der væsentligst har samme formål og karakter som livrente, overlevelsere, pension og aftægtsydelse. Ydelsen var derfor omfattet af den 5-årige forældelsesfrist i forældelsesloven af 1908. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at kvinden i hvert fald siden meddelelsen om tilkendelse af social pension havde kendt de faktiske omstændigheder, som medførte, at hun havde ret til "rumdispensation" med deraf følgende ret til højere boligydelse. Hendes manglende viden om lovgivningen kunne ikke begrunde suspension."

I [principafgørelse 166-12](#) fandt Ankestyrelsen også, at borgeren havde kendskab til de faktiske forhold. Fra afgørelsen:

"Vi finder ..., at der ikke er grundlag for suspension af den 3-årige forældelsesfrist. Vi har herved lagt vægt på, at du ikke har været uvidende om de faktiske forhold om din ret til særlig støtte, da du har haft kendskab til din økonomi og dine boligforhold."

Suspension af forældelsesfristen ved mangelfuld rådgivning?

I en dom (U.2004.955) fandt Østre Landsret, at manglende kommunal rådgivning om invaliditetsydelse bevirkede suspension af forældelse af erstatningskrav mod kommunen. Fra dommen:

"Landsretten finder ..., at A ikke, før han i begyndelsen af september 1997 modtog den nævnte vejledning af Århus Kommune, havde anledning til at undersøge, om han skulle

være berettiget til andre løbende sociale ydelser end den, han hidtil havde modtaget fra Trundholm Kommune. Han måtte tværtimod på baggrund af den indgående rådgivning, han havde modtaget af kommunens forvaltning, med føje have kunnet gå ud fra, at dette ikke var tilfældet. Herefter findes A som følge af utilregnelig uvidenhed om sit krav indtil september 1997 at have været ude af stand til at gøre dette gældende. jr. forældelseslovens § 3, hvorfor ingen del af hans krav kan anses for forældet.”

I denne sag havde borgeren således modtaget indgående rådgivning, som alligevel viste sig at være mangelfuld. Han blev derfor fundet at være i ”undskyldelig uvidenhed” om sit krav eller sagt med 2007-forældelsesloven – at være ubekendt med fordringen.

I [principafgørelse 166-12](#) fandt Ankestyrelsen derimod, at mangelfuld eller manglende vejledning ikke kunne suspendere forældelsesfristen i sig selv. Fra afgørelsen:

”I tilfælde, hvor kommunen har tilsidesat sin vejledningspligt, og borgeren derfor skal stilles, som om han var vejledt korrekt, vil retten til efterbetaling være begrænset af den 3-årige forældelsesfrist.

Forældelsen regnes fra det tidligste tidspunkt, hvor borgeren kunne kræve at få fordringen opfyldt. Det vil være på det tidspunkt, hvor borgeren henvender sig, og kommunen bliver opmærksom på fejlen.

Hvis borgeren ikke havde kendskab til de faktiske forhold, som begrunder støtten, regnes forældelsesfristen først fra den dag, hvor borgeren fik eller burde have fået kendskab til disse forhold og til fordringen. Forældelsesfristen suspenderes dermed til dette tidspunkt.

Forældelsesfristen kan ikke suspenderes på grund af uvidenhed om det retlige grundlag for fordringen, herunder ukendskab til lovgivning og retspraksis.”

I den konkrete sag fandt Ankestyrelsen, at retten til efterbetaling af særlig støtte efter aktivlovens § 34 var begrænset af den 3-årige forældelsesfrist i forældelsesloven.

Hvis kommunen er ubekendt med en fordring

I [principafgørelse 8-14](#) har Ankestyrelsen behandlet en sag, hvor kommunen var ubekendt med en fordring mod en borger. Ankestyrelsen fandt, at der var grundlag for at suspendere forældelsesfristen.

Fra afgørelsen:

”Forældelseslovens regler finder anvendelse i sager om tilbagebetaling af for meget udbetalt pension og varmetillæg. Forældelsesfristen indtræder som udgangspunkt efter 3 år, men denne frist suspenderes, hvis fordringshaveren er ubekendt med fordringen, og begynder først at løbe fra den dag, hvor fordringshaveren får eller bør få kendskab til fordringen. Samtidig er der dog af hensyn til skyldneren en absolut forældelsesfrist på 10 år fra det tidspunkt, hvor udbetalingen har fundet sted.

I den konkrete sag skulle borgeren tilbagebetale for meget udbetalte ydelser, som hun havde modtaget efter den 28. marts 2001.

Borgeren havde uberettiget og mod bedre vidende modtaget pension siden den 1. januar 2001 og varmetillæg siden den 1. august 2005. Da kommunen først den 28. marts 2011 fik kendskab til fordringen, var den 3-årige forældelsesfrist suspenderet frem til dette tidspunkt, således at borgeren som udgangspunkt skulle tilbagebetale alle de beløb, som hun havde fået udbetalt for meget. Men da den absolutte forældelsesfrist på 10 år løber fra tidspunktet for udbetalingen af hvert enkelt beløb, så var kommunens tilbagesøgningskrav forældet, for så vidt angik beløb udbetalt før den 28. marts 2001.”